

BARIÉRY VSTUPU

osob s duševním onemocněním

NA TRH PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE

Ing. Alena Vašků

*Mezinárodní seminář s účastí nizozemských expertů na téma
„INOVACE V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH“
se zaměřením na osoby s duševním onemocněním
a příklady dobré praxe z Nizozemska,
1. 4. 2011, Rožnov pod Radhoštěm*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

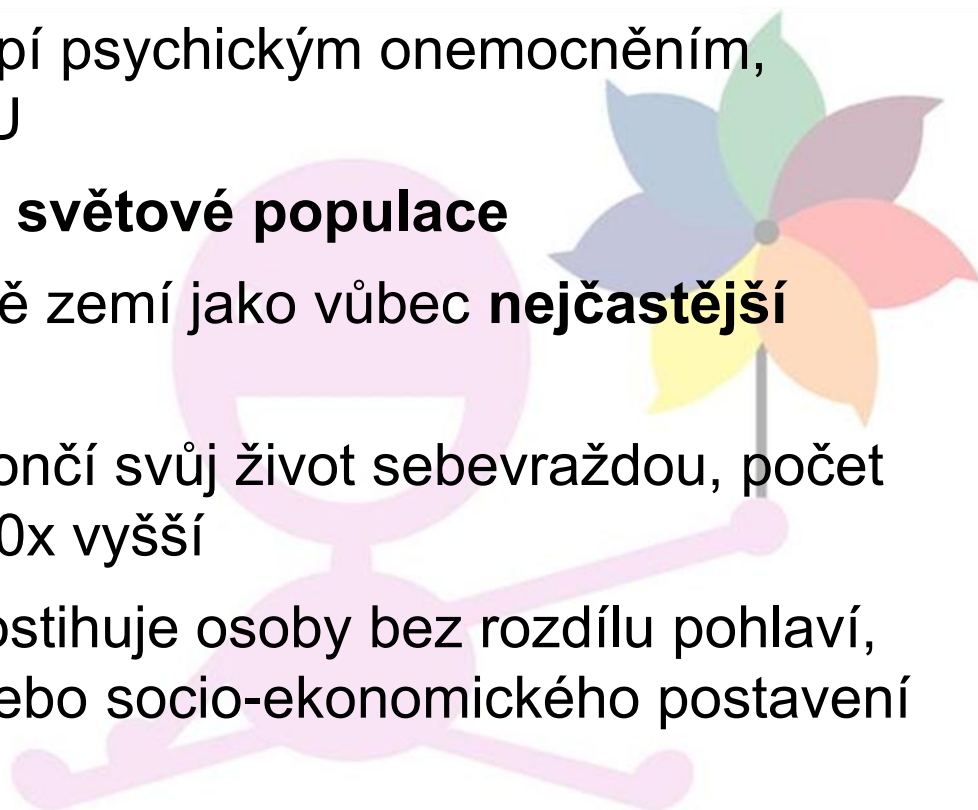
PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

1. Evropský a světový kontext

1. **50 000 000 občanů EU** trpí psychickým onemocněním, tj. téměř 11% populace EU
2. Schizofrenie postihuje **1% světové populace**
3. Deprese je uváděna v řadě zemí jako vůbec **nejčastější zdravotní problém**
4. 58 000 osob EU ročně ukončí svůj život sebevraždou, počet pokusů o sebevraždu je 10x vyšší
5. Psychické onemocnění postihuje osoby bez rozdílu pohlaví, věku, etnického původu nebo socio-ekonomického postavení

2. Společenská a vnitřní stigmatizace

1. **Stigma společenské** - obecně přijímané předsudky společnosti vůči osobám se zdravotním znevýhodněním
2. **Stigma vnitřní (sebestigmatizace)**
  - pocit vlastní neschopnosti, ztráta sebedůvěry, demotivace
  - u osob s psychickým onemocněním zvláště závažná „vnitřní“ bariéra (psychiatr - léčebna - uvědomělá obava z vyloučení ze společnosti)
  - u některých osob vede ztráta reálného náhledu na vlastní osobnost naopak k přecenění schopností a pozdějšímu rozčarování z neúspěchu
  - přispívá ke společenské pasivitě a sociální exkluzi.

3. Cyklický charakter nemoci

1. Cyklický charakter chronického onemocnění (fáze ataka, remise, relaps) vytváří „**hrozbu**“ **zhoršení zdravotního stavu**, opětovného pobytu v léčebně apod.
2. Znemožňuje **kontinuitu zaměstnání**
3. Vede k přetrhání **sociálních a společenských vazeb** (ztráta přátel a předchozího společenského života)
4. Zhoršení **ekonomické situace**, ztráta možnosti **samostatného bydlení**, často bydlení v izolaci nejužší rodiny bez motivace ke kontaktu s širším okolím
5. Sociální izolace a nečinnost přispívá k **prohloubení nemoci!**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

4. Omezená pracovní kapacita

1. Konkurenční prostředí trhu práce a podmínky kladené zaměstnavateli v České Republice **nejsou přizpůsobeny snížené pracovní kapacitě** osob s psychickým onemocněním (kratší pracovní doba, nižší nároky a tempo)
2. Chybí systém, který by zajistil:
  - **garanci zaměstnání** i po období zhoršení zdravotního stavu/návratu z léčebny (chybí kontinuita)
  - **individuální plán výkonu** v závislosti na stupni závažnosti nemoci
  - uplatnění **zájmu a schopností** psychicky nemocných osob
3. Pasivita je pro systém **dražší řešení!**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

5. Ztráta sociálních a ekonomických jistot

1. Obava ze ztráty zaměstnání a příjmu prohlubuje strach ze ztráty **základních sociálních a ekonomických jistot**
  - pacienti s invalidním důchodem se obávají, že v případě svého zaměstnání (byť na krátký úvazek) jim tento důchod bude odebrán
  - osoby s menší závažností onemocnění jsou často bez jakékoli šance získat práci, která by respektovala specifika jejich nemoci, **osobám s psychickým onemocněním se v ČR neposkytuje příspěvek na péči!**
2. Oba postoje vedou k pasivitě a zhoršení ekonomické situace uživatelů, což má zpětně **negativní vliv na průběh nemoci**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

6. Chybějící nabídka sociálních služeb

1. K návratu člověka s duševním onemocněním do běžného sociálního a pracovního prostředí je nutná adaptace - **služba sociální a pracovní rehabilitace.**
2. Místní a časová dostupnost těchto služeb pro cílovou skupinu osob s duševním onemocněním je v České republice **velmi omezená**
  - sociální rehabilitace: Iskérka - občanské sdružení se sídlem v Rožnově p. R., projekty mezinárodní spolupráce s NL
  - pracovní rehabilitace: celorepublikový problém, tato služba pro osoby s duševním onemocněním **není dostupná!**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

7. Chybějící multidisciplinární přístup

1. Nutné spojení péče **odborného lékaře (psychiatra) a sociálního pracovníka** v péči o osoby s psychickým onemocněním
2. V systémové úrovni potřeba spolupráce **zdravotní složky péče se sociální** (vyspělé sociální systémy EU: „cure and care“), v podmínkách ČR nutná spolupráce **MPSV a MZČR**
3. Princip triády v KPSS (spolupráce uživatele, poskytovatele a zadavatele na místní úrovni) nelze plně uplatnit
- **v systému ČR má obec jako zadavatel omezené možnosti** (nedisponuje prostředky na financování sociálních služeb a nemá ze zákona zodpovědnost za poskytování SS)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

8. Inspirace z Nizozemska - Stichting De Boei, Eindhoven

1. **Progresivní přístupy** k cílové skupině osob s duševním onemocněním, metodiky a aktivizační programy spoluvytvářejí samotní uživatelé, špičková kvalita služeb
2. **Inovativní přístup k uživatelům:** „empowerment“ - využití vnitřního potenciálu každého člověka, aktivizace k postupnému osobnostnímu a profesnímu růstu
3. **Vize „You can recover!“** (dokážeš se ozdravit)
- destigmatizace, motivace k aktivitě a pracovnímu zapojení
4. **Vývoj De Boei** - založeno 1990 (21 leté zkušenosti)
  - 1000 uživatelů
  - **105 zaměstnanců, z nichž 40 jsou uživatelé**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

9. Aktivizační programy De Boei Eindhoven

- a) **5 aktivizačních center** - rukodělné, vzdělávací, sportovní aj. aktivity
- b) **3 biofarmy** - prostředkem rehabilitace je setkávání a fyzická činnost
- c) **De Boei&deKunst** - výtvarné umění a tvorba čtvrtletníku organizace
- d) **KlussenBus** – malířští pokojů, stěhovací práce (provozují uživatelé)
- e) **RunBus** - přeprava osob (provozují uživatelé)
- f) **ICT** - IT sítě, webmaster, poradenské centrum (provozují uživatelé)
- g) **De Boei Contact** - projekt pro navazování vztahů vyvinutý klienty
- h) **centrum zapojení uživatelů** - adaptace služeb potřebám klientů
- i) **Maat** - projekt pro oběti násilí a afektivního zanedbání v dětství
- j) **Bed and Breakfast** - vybudování a provoz penzionu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

10. Šance pro ČR - projekty Iskérka - o. s., ve spolupráci s Nizozemskem

- 1. Projekt „Se zkušenostmi z De Boei do sociální firmy“**
  - připravit podmínky a metodiky pro vznik sociální firmy v ČR
  - metodiky práce s uživateli, zřízení rady uživatelů, uživatelé v roli školitelů a vedoucích
- 2. Projekt „S uživateli sociálních služeb a nizozemskou expertízou k systémovým změnám“**
  - návrhy systémových změn umožňujících zaměstnávat osoby s duševním onemocněním v ČR, tzv. manuály zaměstnanosti
  - inovativní zapojení uživatelů (tým expertních klientů), využití případových studií, Č-NL srovnávacích analýz a zkušeností multidisciplinárního týmu (ÚP, PL Kroměříž a PL Eindhoven, zaměstnavatelé, psycholog, sociolog, MPSV, Iskérka-De Boei)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Děkuji za pozornost.

Ing. Alena Vašků
metodička KPSS
manažerka česko-nizozemských projektů

tel./fax: 571 653257

GSM: 777 940462

e-mail: alena.vasku@vn.cz

skype: alenavasku

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně